

تبیین مولفه‌های پیاده سازی مدیریت جانشین پروری و ارائه مدل در سازمان‌های ورزشی

روناک اکبری

دانشجوی دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

علی ذارعی^۱

عضو هیئت علمی دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

فرشاد تجاري

دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

زینت نیک آئین

دانشیار، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۴/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۵/۰۷

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تبیین مولفه‌های پیاده سازی مدیریت جانشین پروری و ارائه مدل در سازمان‌های ورزشی است. روش پژوهش حاضر توصیفی-پیمایشی و به لحاظ هدف، کابردی است. جامعه آماری تحقیق، کلیه مدیران و کارشناسان ادارات ورزش و جوانان ایران می‌باشد که تعداد آنها برابر با ۴۶۰ نفر می‌باشد؛ که با مراجعه به جدول مورگان تعداد ۲۱۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. به منظور تعیین روایی پرسشنامه از دیدگاه متخصصین و استادی مدیریت ورزشی استفاده شد و جهت تعیین پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ (۰/۷۸) استفاده گردید. به منظور تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی و نرم افزار spss21 و Lisrel نسخه ۸.۸ استفاده گردید. یافته‌های پژوهش نشان داد که متغیرهای ارزیابی عوامل فردی، ارزیابی عوامل سازمانی، ارزیابی عوامل فرایندی، تعیین خط مشی، ارزیابی کاندیداها، توسعه کاندیداها و متغیر ارزیابی اثربخشی قابلیت پیش‌بینی میزان پیاده سازی نظام جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی را دارند. لذا شناسایی عوامل کلیدی در مدیریت موثر جانشین پروری و تجزیه و تحلیل نرخ تاثیر آن در سازمان‌های ورزشی امری ضروری می‌باشد.

کلمات کلیدی: جانشین پروری، سازمان‌های ورزشی، مدل سازی.

^۱. (نویسنده مسئول): dr_alizarei@yahoo.com

امروزه سازمان‌ها برای حفظ و جذب استعدادها، مدیریت کردن دانش و توسعه افراد به سختی تلاش می‌کنند در حالی که با چالش‌های فزاینده بازار روبرو هستند. جریان فعلی نیروی کار، تکنولوژی در حال تغییر و احتیاج فزاینده برای کیفیت بیشتر با سرعت بالاتر و هزینه کمتر سبب مواجه با کمبود زمان برای یادگیری می‌شود (هاتچسون، ۲۰۰۶). در هر سازمانی نسل فعلی به دنبال آن است که تجربیات خود را به نسل بعدی انتقال دهد و به همین ترتیب نسل بعد هم به دنبال یادگیری از تجربیات نسل قبلی می‌باشد (کالسون، ۱۹۹۶). استفاده موثر و کارآمد از نیروی انسانی و یا به تعییر دیگر بهره‌وری نیروی انسانی یکی از مسائل عمده هر جامعه‌ی می‌باشد امروز شرط بقای هر سیستم سازمانی بذل توجه عمیق و کافی به نیروی انسانی موجود خود و تلاش در جهت خلق ارزشی تحت عنوان کارمندان ارزشمندترین دارایی می‌باشد (فعال و همکاران، ۱۳۹۴). مشکلات سازمان‌ها در نداشتن منابع و سرمایه‌های انسانی با کیفیت نیست، سازمان‌های زیادی در دوره‌هایی از عمر خویش شاهد پیشرفت‌های فزاینده‌ی بوده‌اند که حاصل تلاش اعضای سازمان آنان است اما با خروج این افراد دچار مشکلات و مسائل فراوانی شده‌اند که دلیل اصلی آن نیز عدم وجود جانشینان مناسب است (عبدی‌نی، ۱۳۹۴) برنامه‌ریزی جانشین پروری جزو مهمی از منابع انسانی سازمان و فرآیند برنامه‌ریزی استراتژیک می‌باشد، چون می‌تواند استمرار رهبری را تضمین کند و به عنوان یک وسیله مهم و سیستماتیک جانشین‌های داخلی سازمان برای پست‌های کلیدی را پرورش دهد. برنامه‌ریزی جانشین پروری می‌تواند برای مشاغل کلیدی در هر سطحی به کار گرفته شود (کیم، ۲۰۰۷) و نیازهای آینده پرسنلی سازمان از لحاظ کمی برآورده شده و همچنین کیفی داوطلبان از طریق ایجاد شایستگی‌ها و پوشش شکاف‌های مهارتی تأمین شود. از طریق برنامه‌ریزی جانشین پروری دانش فرد مجبوب به دلیل بازنیستگی و ارتقا از دست نمی‌رود (هالتون و همکاران، ۲۰۰۷) و به سازمان کمک می‌کند تا نسل آینده رهبران برای پست‌های با مسئولیت بیشتر، انتخاب شوند (هاینس و همکاران، ۲۰۰۶) سازمان‌ها باید به این امر توجه کنند که اگر از برنامه‌ریزی جانشین پروری غفلت شود بحران رهبری ظاهر خواهد شد. با توسعه شدید بازارهای جهانی، شناسایی افرادی که دارای مهارت‌های مورد نیاز و ویژگی‌های لازم برای هدایت سازمان در آینده باشند، فشار مضاعفی بر سازمان‌ها وارد می‌کند. بسیاری از رهبران ارشد بیان کرده‌اند که برای شناخت یک سازمان موفق باید توانایی آن را در شناسایی، توسعه و به کارگیری استعدادهای رهبری کارآمد، مورد توجه قرار داد (بارنر، ۲۰۰۶). برای جلوگیری از چنین بحرانی در سازمان‌های ورزشی نیز لازم است جانشین پروری صورت گیرد و مکانیزم‌ها و الگوهای موثر در این زمینه ارزیابی و هدفمند شوند. در این پژوهش تلاش می‌شود مولفه‌های پیاده سازی مدیریت جانشین پروری تبیین و مدلی برای سازمان‌های ورزشی طراحی شود. روش پژوهش حاضر توصیفی - پیمایشی و به لحاظ هدف، کابردی است. جامعه آماری تحقیق، کلیه مدیران و کارشناسان ادارات ورزش و جوانان ایران می‌باشد و با توجه به وجود ۳۱ استان تعداد مدیران و کارشناسان ۴۶۰ نفر می‌باشد؛ که با مراجعه به جدول مورگان تعداد ۲۱۰ نفر از مدیران و کارشناسان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد این پرسشنامه با ۵۶ گویه ۷ مولفه اصلی و موثر در پیاده سازی نظام چانشین پروری (عوامل فردی، عوامل سازمانی، عوامل فراینده‌ی، تعیین خط مشی، ارزیابی کاندیداها، توسعه کاندیداها، ارزیابی اثربخشی نظام مدیریت جانشین پروری) را مورد سنجش قرار می‌دهد به منظور تعیین

روایی پرسشنامه از دیدگاه متخصصین و استادی مدیریت ورزشی استفاده شد و جهت تعیین پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ (۰/۷۸۰) استفاده گردید. به منظور تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش از آمار توصیفی و آمار استنباطی (آزمون کولموگراف اسمیرنوف، ضریب همبستگی پیرسون، آزمون رگرسیون و تحلیل واریانس و معادلات ساختاری) و نرم افزار spss²¹ نسخه 8.8 استفاده گردید

مبانی نظری

مفهوم جانشین پروری اشاره به فرآیندی دارد که طی آن استعدادهای انسانی سازمان برای تصدی مشاغل و مناصب کلیدی آن در آینده، شناسایی شده و از طریق برنامه ریزی های متنوع آموزش و پرورش برای تصدی این مشاغل آماده شوند (ابوالعلاءی و بابایی، ۱۳۸۴). اگر چه برنامه ریزی جانشین پروری در ابتدایی ترین تعریف خود به شکل ساده تعیین رهبران آینده تعریف می شود، اما در واقع، این برنامه ریزی نشأت گرفته از راهبرد سرمایه انسانی به عنوان فرایندی ارادی، به منظور اطمینان از تداوم رهبری در منصب های کلیدی، حفظ و توسعه سرمایه معنوی و سرمایه دانش برای آینده و تشویق مدیریت به سمت توسعه است (هالتون، ۲۰۰۷). مدیریت جانشین پروری شامل برنامه ریزی جانشین پروری و تمام عملیات و فرآیندهای مستمری است که در طول سال به توسعه و پرورش جانشینان می پردازد. مدیریت جانشین پروری همچنین برای توفیق آتی سازمان نگاهی آینده نگرانه به شایستگی ها و سمت ها و پست های رهبری دارد و فقط به نیازهای جایگزینی نمی پردازد (گای و سیمز، ۱۳۸۸). س بایه (۱۹۹۹) مراحل یک برنامه مدیریت جانشین پروری را به صورت زیر عنوان کرده است:

الف) شناسایی شایستگی های مدیریتی مورد نیاز بر اساس نیازها، ارزش ها و استراتژی های آینده. ب) شناسایی افراد با پتانسیل بالا و ارزیابی این افراد برای شناسایی نقاط قوت و شکاف های مهارتی موجود. ج) ایجاد برنامه های توسعه ای شامل چرخش شغلی، برنامه های خاص د) انتخاب و جایگزین کردن افراد در مشاغل کلیدی بر پایه عملکرد، تجربیات و توان آنها ه) نظارت بر سیستم مدیریت جانشین پروری ق) کسب حمایت مدیریت ارشد (هانت، ۲۰۰۴ متر، ۱۹۹۸) در طراحی فرایند مدیریت جانشین پروری، برای مواجهه با انتظارات و تقاضاهای حال و آینده، حداقل ۵ عامل کلیدی را باهمیت دانسته است: شایستگی ها و توانایی های کلیدی، انتخاب کاندیداها، توسعه بر مبنای شایستگی ارتباطات باز و بازنگری مداوم (هانت، ۲۰۰۴). در این میان، پرکاربردترین مدل ها در مدیریت و برنامه ریزی جانشین پروری مدل ستاره ای هفت نقطه ای روزول (۲۰۱۰) که سه مدل مسیر ارتقای رهبری کاران (۲۰۰۰)، مدل تیم تسریع بایه (۲۰۰۲) و مدل عملکرد جلن‌شین پروری کیم (۲۰۰۶) را با یکدیگر مقایسه کرده و در نهایت ۴ مرحله کلی را از طریق مصاحبه با ۷ شرکت چندملیتی آسیایی در امریکا ارائه داده که مراحل هر ۳ مدل را دربر میگیرد. مؤلفه های بررسی شده در این پژوهش، بر اساس مراحل این مدل است که در ۴ مرحله بیان شده است شامل:

مرحله اول تعیین خط مشی: در این مرحله، سازمان ها مدل های موجود و رویه های پیشین در نظام مدیریت جانشین پروری در پیشنهاد پژوهش یا سازمان های مشابه را مورد بازنگری قرار داده و خط مشی هایی را برای پیاده سازی سیستم تعیین می کنند. خط مشی، مشخص کننده محدوده ای است که تصمیم های آتی باید در داخل آن اتخاذ شوند (رضاییان، ۱۳۸۰). برای نظام مدیریت جانشین پروری در مرحله تعیین خط مشی، دو بعد تعهد مدیران ارشد و

۷۳۶ فصلنامه علمی - پژوهشی چغراfibia و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال یازدهم، شماره سوم، تابستان ۱۴۰۰

شناسایی منصب‌های کلیدی حائز اهمیت است (علوی و عسگری و علیان و خاوریان ۱۳۹۴). مرحله دوم ارزیابی کاندیداهای پس از این که منصب‌های کلیدی شناسایی شدند، شرح شغلی برای هر شغل درنظر گرفته می‌شود که وظایف و مسئولیت‌های هر شغل را مشخص می‌کند. سپس با توجه به شرح شغل مشخص شده، برای ارزیابی کاندیداهایی متناسب با این مشاغل، دو مرحله پیشنهاد می‌شود (هادیزاده وسلطانی فر، ۱۳۹۰). مرحله سوم توسعه کاندیداهایی که سازمان، شایستگی‌های مورد نیاز برای مواجهه با نیازهایی آینده سازمان را شناسایی کند، مجبور است وضعیت موجود و آن چیزی که برای آینده شناسایی شده چیست؟ پس از این که افراد باستعداد شناسایی شدند، وارد خزانه استعدادها می‌شوند و با توجه به شرایط احراز شغل شناسایی شده و شکاف توسعه‌ای مشخص شده، برنامه‌های آموزشی مورد نیاز برای آماده سازی افراد با استعداد برای تصدی مشاغل کلیدی مشخص می‌شوند(رومچکو، ۲۰۰۸).

مرحله چهارم ارزیابی اثربخشی نظام مدیریت جانشین پروری: علیرغم گزینه‌های زیادی که بر اهمیت برنامه‌ریزی و مدیریت جانشین پروری آن تأکید می‌کند، دلیل کاهش برنامه‌ریزی جانشین پروری در سازمان‌ها آن است که نیروی انسانی در نشان دادن ارزش برنامه‌ریزی و مدیریت جانشین پروری آن به سازمان با شکست مواجه می‌شود. ارزیابی، ابزاری است که این ارزش را تعیین می‌کند. به طور کلی، شاخص‌های ارزیابی در نظام مدیریت جانشین پروری به دو دسته ارزیابی برنامه مدیریت جانشین پروری در فرایند و ارزیابی برنامه مدیریت جانشین پروری در نتیجه تقسیم شده اند(کیم، ۲۰۰۵). در واقع جانشین پروری یک استراتژی مخفی برای جایگزینی سریع افراد در پست‌های خاص نیست، جانشین پروری یک فرآیند منظم است که به موجب آن بهسازی حرفة‌ای و فردی با برنامه استراتژیک منطبق می‌گردد تا اطمینان حاصل گردد افراد آماده برای تکمیل هر پستی که بلاتصدى می‌شود با مهارت‌ها و نگرش‌های درستی در زمان مناسب وجود دارند(کارول، ۲۰۰۴). سازمان‌های ورزشی نیز از این امر مستثنی نیستند. در سازمان‌های ورزشی با توجه به بالا رفتن دوره بازنیستگی مدیران و ورود مدیران جدیدتر، برنامه‌ریزی برای توسعه و جایگزینی آن‌ها ضرورتی اجتناب ناپذیر است. براساس مطالعات صورت گرفته، به دلیل رشد عرصه‌های جدید، تعویض سریع مدیران یا بازنیستگی نیروهای فعلی، سالانه تعداد زیادی از منصب‌ها خالی می‌شود. در نتیجه، سازمان موظف است برای پر کردن این جاهای خالی، برنامه‌ریزی مؤثری داشته باشد. چرا که رقابت برای یافتن مدیران مستعد و کارآمد و فراهم کردن زمینه برای پر کردن منصب‌های رهبری کلیدی در زمان مناسب، یکی از مهم‌ترین چالش‌ها پیش روی سازمان‌های ورزشی در آینده خواهد بود. بررسی مطالعات صورت گرفته در این زمینه نشان می‌دهد که سیستم مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی هنوز به صورت منسجم به مرحله اجرا درنیامده است این در حالی است که مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی یک ضرورت اجتناب ناپذیر است و باید تجربیات پیشکسوتان با استفاده از مکانیزم‌هایی به افراد جدید و جوان منتقل شود. چرا که هر قدر پیشکسوتشای سازمان کارکردها را به طور مناسبی انجام دهد، عملکرد سازمان‌های ورزشی را بهتر و سازمان را در تحقق اهدافش که همانا خدمت به جامعه و توسعه ورزش همگانی و قهرمانی است یاری می‌کند. از این رو محقق سعی دارد ضمن تبیین مؤلفه‌های پیاده سازی مدیریت جانشین پروری، یک مدل جامع و یک شکل برای سازمان‌های ورزشی تدوین و ارائه

کند. از این رو مسئله اساسی پژوهش حاضر تبیین مولفه های پیاده سازی مدیریت جانشین پروری از طریق شناسایی شایستگی های مدیریتی، شناسایی افراد با پتانسیل بالا و حفظ و توسعه سرمایه معنوی و سرمایه دانش برای آینده و ارائه مدل در سازمان های ورزشی می باشد.

یافته های پژوهش

براساس شاخص های آمار توصیفی ۲۳ درصد از پاسخگویان افراد زن و ۷۶ درصد افراد را مردان تشکیل می دادند و بیش از ۷۹ درصد از پاسخگویان در رده بین ۳۱ تا ۵۰ سال می باشند. هم چنین ۵۱ درصد از پاسخگویان افراد کارشناسی و ۳۲ درصد افراد را کارشناسان ارشد و ۱۵ درصد را دانشجویان دکتری تشکیل می دهند. جهت آزمون فرضیه های تحقیق و بررسی تاثیر متغیرهای تحقیق بر همدیگر از آزمون تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شد برای بررسی تأثیر این عوامل بطور همزمان از رگرسیون خطی یک طرفه استفاده شده است و با توجه به تأیید نرمال بودن داده ها دیگر شرایط مورد نیاز برای آزمون رگرسیون مورد بررسی قرار گرفته در نهایت اثرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته بوسیله روش رگرسیون خطی یک طرفه مورد بررسی قرار می گیرد.

فرضیه ۱: ارزیابی عوامل فردی در پیاده سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۱: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

			آماره	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	متغیر ملاک
F	B	داری	R ²	چندگانه R	بین	متغیر پیش-
		سطح معنی-	ضرایب رگرسیون			
۲۴/۰۴۰	$B=0/231$	۰/۰۰۱	۰/۱۰۴	۰/۳۲۲ a	عوامل	جانشین
	$t=4/903$				فردی	پروری
		۰/۰۰۱				

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۰

همانطور که در جدول ۱. ملاحظه می شود، ضریب همبستگی ساده متغیر ارزیابی عوامل فردی افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری ۰/۳۲۲ و ضریب تعیین، در این رابطه برابر ۰/۱۰۴ درصد می باشد؛ بنابراین متغیر ارزیابی عوامل فردی، ۰/۱۰۴ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان های ورزشی را پیش بینی می کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = 24/024$ و سطح معنی داری $0/001$ که از $0/005$ کوچکتر است، معنادار می باشد.

فرضیه ۲: ارزیابی عوامل سازمانی در پیاده سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۲: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

			آماره	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	متغیر ملاک
F	B	داری	R ²	چندگانه R	بین	متغیر پیش بین
		سطح معنی-	ضرایب رگرسیون			
۱۶۲/۷۹۹	$B=0/506$	۰/۰۰۱	۰/۴۳۹	۰/۶۶۳ a	عوامل سازمانی	جانشین پروری

$t = 12/759$

۰/۰۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

همانطور که در جدول ۲ - ملاحظه می‌شود، ضریب همبستگی ساده متغیر ارزیابی عوامل سازمانی افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری $0/633$ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر $0/439$ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر ارزیابی عوامل سازمانی، $0/439$ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = 162/799$ و سطح معنی‌داری $0/001$ که از $0/005$ کوچکتر است.

فرضیه ۳: ارزیابی عوامل فرایندی در پیاده سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۳: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

F	آماره ضایع معنی - R ²	ضریب تعیین چندگانه R	متغیر ملاک متغیر پیش‌بین	متغیر پیش‌بین	
				ضایع معنی - R ²	ضایع معنی - چندگانه R
۱۱۵/۴۵۸	$B = 0/537$ $t = 10/745$ ۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۳۵۷	۰/۵۹۷ a	جانشین پروری عوامل فرایندی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

همانطور که در جدول ۳، ملاحظه می‌شود، ضریب همبستگی ساده متغیر ارزیابی عوامل فرایندی افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری $0/597$ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر $0/357$ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر ارزیابی عوامل فرایندی، $0/357$ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = 115/458$ و سطح معنی‌داری $0/001$ که از $0/005$ کوچکتر است، معنادار می‌باشد.

فرضیه ۴: تعیین خط مشی در پیاده‌سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۴: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

F	آماره ضایع معنی - R ²	ضریب تعیین چندگانه R	متغیر ملاک متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک متغیر پیش‌بین	
				ضایع معنی - R ²	ضایع معنی - چندگانه R
۵۱۶/۸۶۵	$B = 0/557$ $t = 22735/154$ ۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۷۱۳	۰/۸۴۴ a	تعیین خط مشی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

همانطور که در جدول ۴ ملاحظه می شود، ضریب همبستگی ساده متغیر تعیین خط مشی افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری ۰/۸۴۴ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر ۰/۷۱۳ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر تعیین خط مشی، ۰/۷۱۳ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = ۵۱۶/۸۶۵$ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ که از ۰/۰۵ کوچکتر است، معنادار می‌باشد.

فرضیه ۵: ارزیابی کاندیداها در پیاده‌سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۵: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

		آماره	ضریب همبستگی	متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
F	B=۰/۵۷۲	ضایع معنی- داری	R ²	R	چندگانه R
۴۵۵/۱۹۲		۰/۰۰۱	۰/۸۶۲	۰/۸۲۶ a	ارزیابی جانشین پروری
	t = ۲۱/۱۰۰				کاندیداها
		۰/۰۰۱			

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۰

برای آزمون فرضیه حاضر، از روش رگرسیون خطی ساده استفاده شد. همانطور که در جدول ۵ ملاحظه می شود، ضریب همبستگی ساده متغیر ارزیابی کاندیداها افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری ۰/۸۲۶ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر ۰/۸۶۲ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر ارزیابی کاندیداها، ۰/۸۶۲ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = ۴۵۵/۱۹۲$ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ که از ۰/۰۵ کوچکتر است، معنادار می‌باشد.

فرضیه ۶: توسعه کاندیداها در پیاده‌سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۶: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

		آماره	ضریب همبستگی	متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
F	B=۰/۵۵۶	ضایع معنی- داری	R ²	R	چندگانه R
۲۴۶/۶۵۱		۰/۰۰۱	۰/۵۴۳	۰/۷۳۷ a	توسعه جانشین پروری
	t = ۱۵/۷۰۵				کاندیداها
		۰/۰۰۱			

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۰

۷۴۰ فصلنامه علمی - پژوهشی چغرا فیا و برنامه ریزی منطقه ای، سال یازدهم، شماره سوم، تابستان ۱۳۰۰ برای آزمون فرضیه حاضر، از روش رگرسیون خطی ساده استفاده شد. همانطور که در جدول ۴، ملاحظه می- شود، ضریب همبستگی ساده متغیر توسعه کاندیداها افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری ۰/۷۳۷ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر ۰/۵۴۳ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر توسعه کاندیداها، ۰/۵۴۳ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = ۲۴۶/۶۵۱$ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ که از ۰/۰۵ کوچکتر است، معنادار می‌باشد.

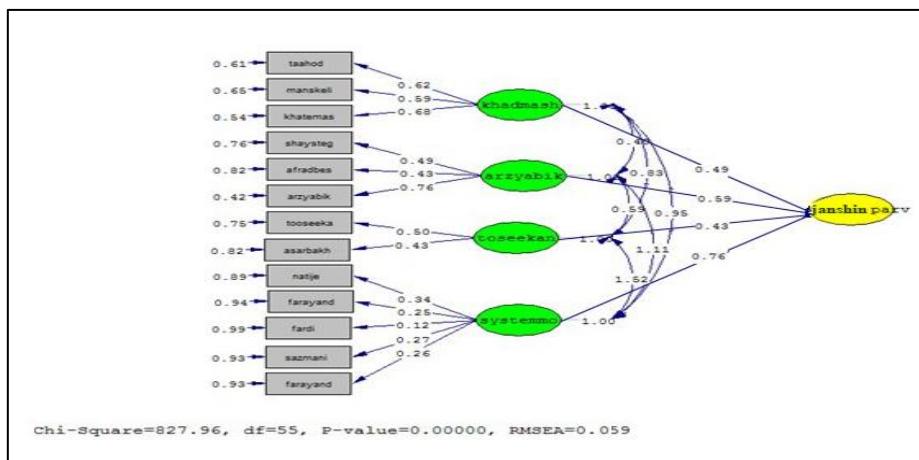
فرضیه ۷: ارزیابی اثربخشی نظام مدیریت جانشین پروری در پیاده سازی نظام مدیریت جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی تاثیر معناداری دارد.

جدول ۷: نتایج رگرسیون با استفاده از روش خطی ساده

آماره F	متغیر ملاک ارزیابی اثربخشی	متغیر پیش‌بین جانشین پروری	ضریب همبستگی چندگانه R	ضریب تعیین R^2	متغیر معنی- سطح معنی- داری	ضرایب رگرسیون B
			R	R^2		
۳۴۳/۱۱۲	B=۰/۷۱۰	۰/۰۰۱	۰/۶۲۳	۰/۷۸۹ a	ارزیابی اثربخشی	
	t=۱۸/۵۳۲					
	۰/۰۰۱					

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

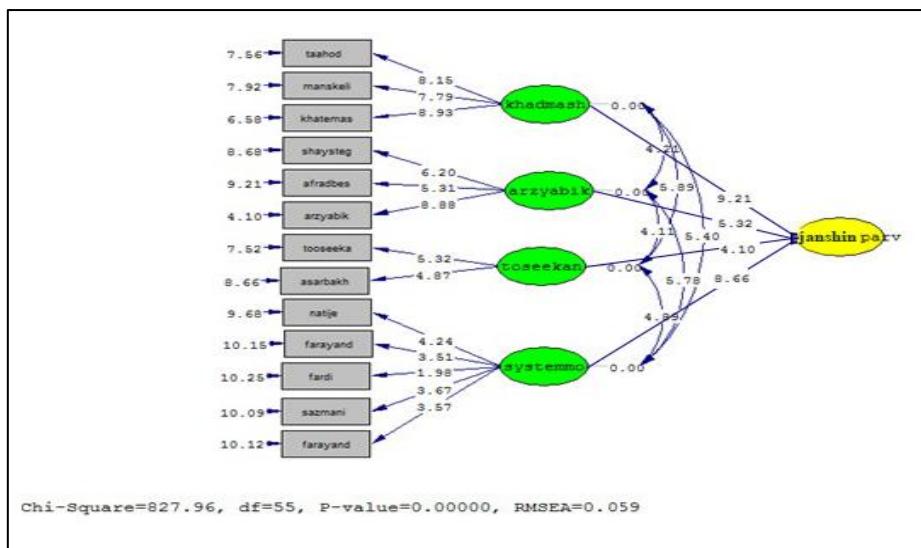
برای آزمون فرضیه حاضر، از روش رگرسیون خطی ساده استفاده شد. همانطور که در جدول ۴، ملاحظه می- شود، ضریب همبستگی ساده متغیر ارزیابی اثربخشی افزایش پیاده سازی نظام جانشین پروری ۰/۷۸۹ و ضریب تعیین، یعنی درصدی از واریانس متغیر ملاک که توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌گردد در این رابطه برابر ۰/۶۲۳ درصد می‌باشد؛ بنابراین متغیر ارزیابی اثربخشی، ۰/۶۲۳ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. همچنین معادله رگرسیون با $F = ۳۴۳/۱۱۲$ و سطح معنی‌داری ۰/۰۰۱ که از ۰/۰۵ کوچکتر است، معنادار می‌باشد.

نمودار ۱: مدل ساختاری تحقیق در حالت تخمین استاندارد(فرضیه اصلی پژوهش)

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۰

نمودار ۱- مدل تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری را در حالت تخمین ضرایب استاندارد نشان می دهد. متغیر پیاده سازی نظام جانشین پروری (مستقل) و مولفه های مدیریت جانشین پروری درونزا می باشند. در این نمودار تمامی بارهای عاملی بالاتر از $5/0$ می باشد لذا روابط بین سازه ها یا متغیرهای پنهان قابل استناد است. شاخصی که بار عاملی بالاتری داشته باشد، دارای اهمیت بالاتری نسبت به سایر شاخص ها می باشد.

نمودار ۲: مدل ساختاری تحقیق در حالت عدد معناداری(فرضیه اصلی پژوهش)

منبع: یافته های پژوهش، ۱۴۰۰

نمودار ۲ مدل تحلیل عاملی تأییدی را در حالت قدر مطلق معناداری ضرایب (t-value) نشان می دهد. این مدل در واقع تمامی معادلات اندازه گیری و معادلات ساختاری را با استفاده از آماره t ، آزمون می کند. بر طبق این مدل، ضریب مسیر در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می باشد اگر مقدار آماره t از $1/96$ بیشتر باشد.

نتیجه گیری و دستاورده علمی پژوهشی

در جهان امروز، سازمان ها بمنظور رشد و ارتقاء جایگاه خویش در محیطی که تنها پدیده ثابت آن تغییر و دگرگونی است بایستی در کشف و پژوهش استعدادهای خود کوششی مضاعف بعمل آورند. از همین رهگذار مدیریت جانشین پروری و توانمندسازی منابع انسانی یکی از مهمترین ابزارهایی است که در کشف و پژوهش استعدادهای نهفته سازمان مورد استفاده قرار می گیرد. پر واضح است در بکارگیری ابزار مذکور بایستی نهایت دقیق عمل آید، زیرا با اجرای ناصحیح این طرح، نتایج آن عملیاتی نگشته و اولاً هزینه های مالی بر سازمان تحمیل نموده، ثانیاً موجبات ایجاد فضای یأس و سرخوردگی را در میان نیروهای مستعد سازمان فراهم می آورد. از سوی دیگر مدیریت صحیح این طرح در ایجاد فضای امید و نشاط برای نیروهای مستعد مؤثر واقع گشته و موجبات بهبود عملکرد و افزایش کارایی و اثربخشی سازمان را فراهم می آورد. نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش نشان داد که متغیر ارزیابی عوامل فردی، $0/104$ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان های ورزشی را پیش بینی می کند.

در تبیین نتایج حاصل می توان گفت که منظور از عوامل فردی، شاخص هایی است که عملکرد فرد مورد نظر را پیش و پس از انتصاب به مشاغل مدیریت مورد بررسی قرار داده و آن را با کیفیت عملکرد پیش بینی شده و مورد

۷۴۲ فصلنامه علمی - پژوهشی چغرا فیا و برنامه ریزی منطقه‌ای، سال یازدهم، شماره سوم، تابستان ۱۳۰۰

انتظار از او مقایسه می‌کند و به ارزیابی شاخص‌های کلی تعداد مناصب و شغل‌های مدیریتی می‌پردازد در این راستا گومولیا و بوکر (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان نقش مدیر اجرایی جانشین و واکنش‌های خارجی در عملیات مالی مجدد بیان داشتند به کارگیری مدیریت جانشین پروری برای مدیر اجرایی می‌تواند شهرت سازمان را در دوره تغییرات حفظ کرده و ویژگی‌های مثبت مدیران اجرایی جانشین به طور قابل توجهی واکنش حوزه‌های کلیدی خارجی را تحت تاثیر قرار دهد همچنین بردار و همکاران (۱۳۹۰) در مطالعه‌ای با عنوان شناسایی مولفه‌ها و الگوهای شایسته گزینی برای بهینه سازی مدل جانشین پروری کارکنان اظهار داشتند که معرفی جانشینان مناسب منجر به واکنش مثبت بازار سهام، تحلیل‌گران مالی و رسانه‌های جمعی گردیده و پیام مثبتی به سهامداران و عموم مردم در مورد اعتبار مدیریت و فعالیت‌های سازمان ارسال می‌کند. لذا سازمان‌های ورزشی باید با برنامه‌ریزی منسجم، جهت ایجاد حس مشترک درباره ضرورت و اهمیت سامانه جانشین پروری در سازمان، پذیرش و مقبولیت جانشین پروری در سازمان از طرف کارکنان، تمایل افراد به انتقال تجربیات و دانش کاری به دیگران، وجود برنامه مسیر پیشرفت شغلی فردی در کارکنان سازمان و تعهد سازمانی بالا و میل به ماندگاری افراد درون سازمان را بوجود آورند. لذا برنامه‌ریزی جانشین پروری باید به گونه‌ای باشد که همه موقعیت‌های اصلی سازمان را در مسیر توسعه و ظایف نامزدهای ارتقا پوشش دهد. از طریق پرورش کارکنان، سازمان‌ها متعهد می‌شوند که استعدادهای داخلی خود را پرورش دهند، به نحوی که کارکنان احساس کنند که در حال رشدند و از این بابت تشویق می‌شوند. در این صورت احتمال یافتن شخص مناسب، با مهارت‌های مناسب و در زمان مناسب، در درون سازمان افزایش می‌یابد، ضمن اینکه افراد اعتقاد پیدا می‌کنند که مدیران ارشد سازمان یک شبه به این درجه نرسیده‌اند، بلکه از طریق سال‌ها برنامه‌ریزی دقیق و دوراندیشی پرورش یافته‌اند.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم پژوهش نشان داد که متغیر ارزیابی عوامل سازمانی، ۰/۴۳۹ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند ویلسون (۲۰۱۴) در پژوهشی با عنوان ارتباط بین جانشین پروری اجرایی و موقعیت سازمان بیان داشت ظرفیت شرکت‌های بزرگ موجب افزایش اهمیت جانشین پروری برای مدیران اجرایی گردیده تا حمایت دائمی از موفقیت‌های سازمان صورت گیرد یکی از اهداف سازمان در بحث مدیریت جانشین پروری، همتا کردن استعدادها و قابلیت‌های در دسترس سازمان با نیازها و قابلیت‌های آینده‌اش می‌باشد و هنگامی که محیط مناسبی برای رشد تجرب در بخشی از سازمان ایجاد نشود، رهبران آینده در آن رشد نمی‌کنند، در برنامه جانشین پروری باید به کسب دانش و مهارت‌ها و متمایز نمایی توانایی‌های سازمان تاکید شود و ظرفیت فرهنگی سازمان برای رشد افراد مدنظر تحت آموزش قرار گیرد. لذا سازمان‌های ورزشی به این منظور باید، تناسب کامل بین ویژگی‌های شغل و شاغل، ضمانت اجرای برنامه جانشین پروری در تمام بخش‌ها و سطوح مدیریتی، یکپارچه سازی و همراستایی سامانه جانشین پروری با راهبرد سازمان و وجود ساختار سازمانی مکتوب و شفاف را در اولویت قرار دهند.

نتایج فرضیه سوم پژوهش همچنین نشان داد که متغیر ارزیابی عوامل فرایندی، ۰/۳۵۷ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. عامل فرایندی جانشین پروری به فرایندی اطلاق می‌گردد که در آن نسبت به چگونگی پر کردن خلاهای مدیریتی تصمیم‌گیری می‌شود. از راه این فرایند،

استعدادهای انسانی سازمان برای تصدی مشاغل و منصب‌های کلیدی در سال‌های آینده شناسایی شده، از راه برنامه‌های متنوع آموزشی و پرورشی، به تدریج برای به عهده گرفتن این مشاغل و مسئولیت‌ها آماده می‌شوند. نتایج حاصل همسو با پژوهش‌های کرباسی و علوی (۱۳۹۰) بیدختی و همکاران (۱۳۹۲) می‌باشد. نتایج حاصل را اینگونه می‌توان استنباط کرد که جانشین‌پروری یک عامل اساسی و حیاتی است که باید با اهداف استراتژیک سازمان مرتبط باشد و از استراتژی سازمان گرفته شود و به طور مستقیم مدیران صفت را درگیر کند بدیهی است، اجرای برنامه‌های جانشین‌پروری مستلزم وجود یک نظام فرایند ارزیابی قوی است که بتواند شایستگی‌های آشکار و پنهان کارکنان مستعد را شناسایی و معرفی کند بنابراین سازمان‌های ورزشی از طریق برنامه‌ریزی منظم جهت شناسایی استعدادهای درون سازمانی، مقایسه نقاط قوت و قابلیت‌ها و مهارت‌های افراد با فرصت‌های شغلی موجود در سازمان، ثبات تیم مدیریتی جهت اجرای مداوم و مستمر این برنامه و سادگی و ثبات فرایند در جهت اثربخشی نظام جانشین‌پروری گام بردارند.

تجزیه و تحلیل نتایج آزمون فرضیه چهارم نیز نشان داد متغیر تعیین خط مشی، ۰/۷۱۳ در صد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین‌پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند هادی زاده مقدم و سلطانی (۱۳۹۱) در پژوهش خود با هدف تبیین مؤلفه‌های پیاده‌سازی مدیریت جانشین‌پروری در سازمان نشان داد که چهار عامل مؤثر برای استقرار موفق نظام مدیریت جانشین‌پروری (تعیین خط مشی، ارزیابی کاندیداها، توسعه کاندیداها و ارزیابی سیستم مدیریت جانشین‌پروری) می‌باشد. در تبیین نتایج می‌توان گفت راهبردهای مدیریت جانشین‌پروری، همان گونه که باید کارکنان را برای دستیابی به هدف‌های شغلی خود توانمند سازد باید بر توسعه کارکنان نیز برای دستیابی به هدف‌های سازمانی متمرک باشد این برنامه‌ها بر تعیین جایگزینی برای مشاغل خاص و معین تأکید دارد. چنین برنامه‌هایی وقتی کارامد خواهد بود که مشاغل مدیریتی ایستا و با ثبات باشد و مدیران در قالب مسیرهای رشد شغلی معین و تعریف شده جایه جا شوند. در دنیای امروزی، مشاغل بویژه مشاغل و مناصب مدیریتی، پویا و سیال و سازمان‌ها از نظر ساختار سازمانی کوتاه‌تر و سخت‌تر شده اند لذا سازمان‌های ورزشی به تعیین و تشکیل بانک ذخیره ای از افراد کاملاً مستعد نیاز دارند که بتوان از میان آنها نامزدهای احراز مشاغل و مسئولیت‌های مدیریت و رهبری را انتخاب کرد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه پنجم پژوهش نشان داد که متغیر ارزیابی کاندیداها، ۰/۸۶۲ در صد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین‌پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند در تبیین نتایج حاصل می‌توان گفت که سازمان‌های ورزشی باید با اعلان عمومی برنامه و درخواست از داوطلبین برای ثبت نام، شناسایی افراد مستعد توسط مدیران به ارزیابی کاندیداها پرداخته و بر اساس نتایج ارزیابی کاندیداها، خزانه کاندیداهای سازمان شناسایی و تشکیل شود همسو با نتایج پژوهش هادی زاده مقدم و سلطانی (۱۳۹۱) ارزیابی کاندیداها را یکی از عوامل موفقیت پیاده سازی برنامه جانشین‌پروری معرفی کردند.

تجزیه و تحلیل نتایج آزمون فرضیه ششم پژوهش نیز نشانگر آن بود که متغیر توسعه کاندیداها، ۰/۵۴۳ در صد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین‌پروری در سازمان‌های ورزشی را پیش‌بینی می‌کند. بنابر نتایج حاصل سازمان

۷۴۴ فصلنامه علمی - پژوهشی چغرا فیا و برنامه ریزی منطقه ای، سال یازدهم، شماره سوم، تابستان ۱۳۰۰

های ورزشی باید با استفاده از روش های مختلف آموزش و توسعه افراد درون خزانه کاندیداها شامل استفاده از آموزش های بیرون سازمان و استفاده از آموزش ها و توسعه های داخلی، روش هایی مانند یادگیری عملی در کنار یک مدیر، مریگری، چرخش شغلی، سپردن نقش های چالش برانگیز به افراد و سپردن وظایف با محدودیت و فشار زمانی، وجود فرآگردهای مستمر و منظم جهت توسعه برنامه های جانشین پروری در کل سازمان و در نظر گرفتن روابط نظام یافته خرده سیستم های آن در جهت پیاده سازی موفق نظام جانشین پروری گام بردارند.

نتایج فرضیه هفتم پژوهش همچنین نشان داد متغیر ارزیابی اثربخشی، ۰/۶۲۳ درصد از متغیر افزایش پیاده ساز نظام جانشین پروری در سازمان های ورزشی را پیش بینی می کند احمدی و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان شناسایی عوامل کلیدی در مدیریت موثر جانشین پروری و تجزیه و تحلیل نرخ تاثیر آن نشان دادند که عوامل رفتاری، ساختاری و متنی عوامل کلیدی در مدیریت جانشین پروری می باشد و اظهار داشتند جانشین پروری یک رویکرد حیاتی در سازمان می باشد و شرکت هایی که به دنبال روند برنامه ریزی و اجرای جانشین پروری باشند و سپس بر روی مدیریت آن تمرکز کنند مرحله افول سازمان را به تاخیر می اندازند و بهتر می توانند بحران ها را مدیریت کرده و از نظام جانشین پروری می توانند به عنوان یک مزیت رقابتی استفاده کنند. برنامه ریزی جانشین پروری، فرآگرد آسانی نیست که بتوان آن را به سادگی برنامه ریزی کرد و به کار بست، موانع و مشکلاتی وجود دارد که اگر مد نظر قرار نگیرند و حل نشوند این فرآگرد را کند و حتی محو می نمایند. هر چند که این موانع، متناسب با شرایط فرهنگی، استراتژیکی و وضعیت های اقتصادی سازمان های متفاوتند.

نتیجه کلی پژوهش حاضر تایید برازش مناسب مدل نظام جانشین پروری بود به این معنا که مدل مناسبی برای نظام جانشین پروری برازش داده شده است، زیرا تمامی ضرایب اثراها از مقدار ۰/۳ بالاتر بوده که نشان ارتباط قوی و مناسب بین شاخص ها و ابعاد مورد نظر خود بوده است. این مدل می تواند به عنوان شیوه ای برای یکپارچه کردن اقدام های مختلف منابع انسانی به کار رود. چرا که ترکیبی از شایستگی های فردی و زمینه های شایستگی شغلی را در رویکردی جامع ارائه داده است. در حالیکه مدل های قبلی ارئه شده هر یک از عوامل سه گانه، رفتارهای شغلی، دانش - مهارت و توانایی را بصورت جداگانه تبیین کرده بودند. این بدین معناست که می توان هریک از زیر سیستم های مدیریت منابع انسانی را براساس شایستگی طراحی کرد، درواقع، شایستگی، هسته مرکزی تمامی فعالیت های منابع انسانی سازمان است. پذیرش و گسترش سریع رویکرد شایستگی محور و به کارگیری آن در برنامه های توسعه کارکنان بیش از هر چیز، نتیجه مزايا و فوایدی است که در این رویکرد نهفته است. از این رو روابط هم افزای بین زیر سیستم های منابع انسانی که براساس شایستگی سازماندهی می شوند، باعث عملکرد بهتر و مطلوب تر مدیریت منابع انسانی می گردند؛ بنابراین یک برنامه مدیریت جانشین پروری جامع، مدیریت استعداد را با برنامه ریزی استراتژیک سازمانی ترکیب کرده، به جای پر کردن ساده منصب های در دسترس، تغییرات در منصب های مدیریتی را پیش بینی می کند. داشتن یک خزانه ای از کارکنان با استعداد بالا به تداوم منابع مدیریتی کمک می کند و حفظ، انگیزش و عملکرد افراد با استعداد بالا را افزایش می دهد، همچنین هزینه ها و شرایط نامطمئن استخدام از خارج هم کاهش می یابد.

- منابع

۱. ابوالعلائی، بهزاد، بابائی، محمدعلی (۱۳۸۴). بازاندیشی در مدیریت منابع انسانی با توجه به روندهای آتی. موسسه‌ی مطالعات و بهره‌وری و منابع انسانی، تهران، دبیر خانه دومن کنفرانس توسعه منابع انسانی.
۲. بردبار، غلامرضا. کریمی، اوژن. زارع، ناصر. کنجکاومنفرد، امیرضا (۱۳۹۱). شناسایی مولفه‌های شایسته-گزینی برای بهینه‌سازی مدل جانشین پروری. دوفصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، سال چهارم، شماره ۱، شماره پیاپی ۱۱، بهار و تابستان، ص ۱۱۴ - ۸۷.
۳. بیدختی، علی اکبر. نعمتی، محمدعلی. کریمی، فروزان (۱۳۹۲). نقش تعديل کننده تعهد سازمانی در رابطه بین یادگیری سازمانی با مدیریت جانشین پروری (مطالعه موردی: دانشگاه‌های منتخب تهران). پژوهشنامه‌ی مدیریت اجرایی سال پنجم، شماره ۵، ص ۳۶-۵۸.
۴. رضائیان، علی (۱۳۸۰). مبانی سازمان و مدیریت. تهران سازمان مطالعات و مدیریت درسی، انتشارات سمت
۵. فعال، آرمین. علی دوست قهفرخی، ابراهیم. جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۴). رابطه اعتماد سازمانی و مؤلفه‌های آن با بهره‌وری نیروی انسانی در ادارات ورزش و جوانان استان اردبیل. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، سال پنجم، شماره ۳، ص ۳۷-۴۵.
۶. کرباسی، نغمه‌السادات. علوی، بابک (۱۳۹۰). ملاحظات طراحی و پیاده‌سازی اثربخش نظام جانشین پروری در یک شرکت با رسمیت پایین و کارکنان دانش‌محور. فصلنامه علوم مدیریت ایران سال ششم، شماره ۲۲، تابستان، ص ۵۹ - ۲۷.
۷. گای، ماتیو. سی مز، دورس (۱۳۸۸). توسعه استعدادهای آتی راهنمای کاربردی مدیریت استعداد و برنامه ریزی جانشین پروری. ترجمه: نسرین جزئی، تهران، نشر سرآمد، چاپ اول.
۸. هادی‌زاده‌مقدم، اکرم. سلطانی، فرزانه (۱۳۹۰). تبیین مولفه‌های پیاده‌سازی مدیریت جانشین پروری در سازمان (مطالعه موردی: حوزه‌های ستادی شرکت نفت و شرکت‌های تابعه مستقر در تهران). فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت و منابع انسانی در صنعت نفت، سال سوم، شماره ۱۰، زمستان، ص ۸۲ - ۴۰.
9. Ahmadi, S. Sarlak, M. Mahdavi, M. Daraei, M. Vahidi, T (2012). Identifying the key factors in effective Succession Management and Distribution Company, Interdisciplinary Journal of Research in Business, Vol. 2, Issue. 7, (pp.46- 61)
10. Barner, R (2006). "Bench Strength", San Francisco, American Management Association.
11. Carroll Thatcher planning group (2004)."Passing the Torch- Corporate Succession Planning", PP.3-1, www.thatcher planning.com
12. Clawson, J. G (1996). "Mentoring in the Information Age", Leadership & Organization Development Journal, Vol.17, NO.3, 6-15.
13. Gomulya, D. Boeker, W (2014). How Firms Respond to Financial Restatement: CEO Successors and External Reactions, ACAD MANAGE J, vol. 57 no. 6 1759-1785
14. Haynes, Ray K and Ghosh, Rajashi (2006). "Mentoring and Succession Management: An Evaluative Approach to the Strategic Collaboration Model", Review of business.

15. Helton, K. A. & Jackson, R. D (2007). Navigating Pennsylvania's Dynamic Workforce: Succession Planning in a Complex Environment, Public Personnel Management, Vol. 36, No. 4, 335-47.
16. Hunte-Cox, D. E. (2004). Executive succession planning and the organizational learning capacity. Doctoral dissertation, The George Washington University, Washington D. C., United States. Abstract retrieved November 10, 2007
17. Hutcheson Peggy G (2006). "Creating a Development Culture Through Mentoring Employment" 25-33.
18. Kim, Sooyoung (2007). "Learning goal orientation, formal mentoring, and leadership competence in HRD A conceptual model", Journal of European Industrial Training, Vol. 31 No. 3, 181-94.
19. Kim, Y (2006). Measuring the value of succession planning and management: A qualitative study of U. S. affiliates of foreign multinational companies, Dissertation Submitted in The Pennsylvania State University.
20. Kim, y (2005). Manag ing succession: developing tomorrow's leaders today, A future executive leadership competencyframework. Master of art in leadership and training, royal yoads university.
21. Romejko, M.A (2008). "Key charachteristics of succession planning program at a government research center", A dissertation for the degree of doctor of education in organizational leadership, United State, Pepperdine University.
22. Villadsen, A, R (2014) The Relation Between Executive Succession and Corporate Capacity, Journal of Public Administration Re